

Biblioteksplan

Ljusdals kommun 2023-2026

Dokumenttyp	Plan
Fastställd datum	2023-01-30
Fastställd av	Kommunfullmäktige
Gäller för	Ljusdals kommun
Dokumentansvarig	Kommun-/förvaltnings-/verksamhets-/enhetschef
Förvaltare	Samhällsserviceförvaltningen/biblioteket
Publicering	Intranät, ljusdal.se
Uppföljning	Årligen
Giltighetstid	2023-2026 (4 år)
Översyn	2025 (sista året inför ny programperiod)
Reviderad	Ej
Diarienummer	SSN 00050/2021

Innehåll

Varför biblioteksplan?	1
Prioriterade mål och kommunövergripande uppdrag	1
Andra relevanta lagar, planer och överenskommelser	2
Biblioteksverksamhet i Ljusdals kommun – en översikt	3
Viktiga samarbetsparter för biblioteket	3
Folkbiblioteksverksamhet i Ljusdals kommun	3
Skolbiblioteksverksamhet i Ljusdals kommun	4
Bibliotekets prioriteringar under planperioden	5
Inkludering – Allas bibliotek	5
Biblioteksrummet	5
Tillgänglighet till biblioteksverksamhet i hela kommunen	6
Barnkonvention, barnrätt och en stärkt satsning på barn och unga	6
Likvärdig skolbiblioteksverksamhet av hög kvalitet i hela kommunen.....	7
Uppföljning av biblioteksplanen	7
Bilagor	8
Agenda 2030	8
Barnkonventionen.....	9

Varför biblioteksplan?

Bibliotekslagen från 2013 (SFS 2013:801) slår fast att varje kommun ska ha folkbibliotek. De ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

“Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

Enligt bibliotekslagen ska huvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka, och **varje kommun och region ska ha en politiskt antagen biblioteksplan som styrdokument för verksamheten.**

Folkbiblioteken ska vidare verka för att digital information görs tillgänglig för alla medborgare, och bidra till ökad kunskap om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet. Folkbiblioteken ska särskilt prioritera målgruppen barn och unga, för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Andra prioriterade målgrupper är personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter.

Skollagen (SFS 2010:800) slår fast att det inom grundskolan och gymnasieskolan ska finnas tillgång till skolbibliotek. Det ska vara en gemensam och ordnad resurs för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur, och vidare tillgodose behovet av medier och information för den pedagogiska verksamheten i skolan. Skolbiblioteket är också en viktig resurs för att ge barn och unga goda kunskaper i informationssökning och källkritik.

Prioriterade mål och kommunövergripande uppdrag

Enligt beslut i kommunfullmäktige prioriteras tre av målen ur Agenda 2030. Alla verksamheter i kommunkoncernen ska arbeta mot dessa prioriterade mål och uppdrag. De tre målen är 4 – god utbildning för alla, 8 – anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, samt 11 – hållbara städer och samhällen. Till vart och ett av målen kopplas två eller tre kommunövergripande uppdrag:

Mål från Agenda 2030

Kommunövergripande uppdrag

4. God utbildning för alla

Alla barn ska lyckas i skolan

Kompetensförsörjningen säkras genom livslångt lärande

8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Ljusdal ska ha ett blomstrande företagsklimat

Ljusdals kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

11. Hållbara städer och samhällen

Ljusdals kommun ska vara 20 000 invånare år 2030

Andra relevanta lagar, planer och överenskommelser

Folk- och skolbiblioteksverksamhet är lagstadgade i Bibliotekslagen (SFS 2013:801) respektive Skollagen (SFS 2010:800). I arbetet med biblioteksplanen, liksom i planering och utformning av bibliotekets verksamhet, har vi också vägledning i andra kommunala, regionala, nationella och internationella styrdokument, planer och överenskommelser:

- Unescos och IFLA:s folk- och skolbiblioteksmanifest
- FN:s barnkonvention
- Skolinspektionens krav på skolbibliotek
- Regional biblioteksplan och regional kulturplan
- HelGe-bibliotekens överenskommelser och policys

Biblioteksverksamhet i Ljusdals kommun – en översikt

I Ljusdals kommun ligger både folk- och skolbiblioteksverksamheten organisatoriskt under Samhällsserviceförvaltningen. Ansvarig nämnd är samhällsservicenämnden. Bibliotekschefen ansvarar för biblioteksverksamheten, och rapporterar till förvaltningschef och nämnd.

Folkbiblioteket utgörs av sex enheter:

- huvudbiblioteket i Ljusdal (beläget i kommunhuset)
- tre integrerade biblioteksfilialer i Färila, Järvsö och Los (både folk- och skolbibliotek)
- bokbuss, som fungerar som ett integrerat bibliotek
- folkbiblioteksfilial som drivs genom intraprenad i Ramsjö

Bemannade skolbibliotek finns på tre skolenheter:

- Gärdeåsskolan (F-6 plus särskola)
- Stenhamreskolan (F-9)
- Slottegymnasiet

Viktiga samarbetsparter för biblioteket

För att biblioteksverksamhet ska utvecklas, följa med i samhällsutvecklingen och möta aktuella utmaningar behöver olika aktörer samverka, på såväl nationell som regional och kommunal nivå. Några viktiga samverkansparter för Ljusdals bibliotek är:

Nationellt: Kungliga biblioteket, Statens Kulturråd, Myndigheten för tillgängliga medier

Regionalt: HelGe-samarbetet, den regionala biblioteksverksamheten, övrig regional kulturverksamhet

Kommunalt: Övriga verksamheter inom och utom förvaltningen, Ljusdalsbygdens museum, föreningar och studieförbund, våra användare och våra framtida användare

Av särskild betydelse är HelGe-samarbetet, där Ljusdals kommun ingår tillsammans med alla kommuner i Gävleborgs län. HelGe bygger på djupgående samverkan mellan samtliga folkbibliotek i de tio kommunerna. Samarbetet omfattar gemensam bibliotekskatalog, bokcirkulationssystem, webb samt bibliotekskort. Målet är att erbjuda alla länsinvånare en likvärdig biblioteksservice, oberoende av var i länet personen bor. Samarbetet innebär även att våra användare får ett större utbud av medier, tillgång till en större samlad kompetens och högre kvalitet i biblioteksverksamheten.

Folkbiblioteksverksamhet i Ljusdals kommun

Ljusdals huvudbibliotek ligger i kommunhuset, och är öppet varje vecka, måndag till lördag. I angränsande lokaler finns utställningsyta för konst, statens servicecenter samt kommunens kontaktcenter. Genom filialbiblioteken (inklusive bokbussen) är biblioteksverksamheten tillgänglig i hela kommunen.

Biblioteket är ett ickekommersiellt och demokratiskt rum dit alla är välkomna. På biblioteket erbjuds fysiska medier (böcker, dagstidningar, tidskrifter, film och tv-spel), e-böcker och e-tjänster. Biblioteket är en fysisk mötesplats för både enskilda och grupper, för studier, aktiviteter och avkoppling. Regelbundet ordnas programaktiviteter på biblioteket; både sådana där besökare kan ta del av kultur, och sådana som möjliggör eget skapande. Återkommande aktiviteter är sagostunder, skapandeaktiviteter, författarbesök samt digital handledning.

På biblioteken finns fritt Wi-Fi, datorer till utlån samt möjlighet att använda skrivare. I takt med att myndigheter, banker och företag i allt högre grad styr sin information och sina tjänster till digitala kanaler får biblioteken allt fler frågor som rör dessa digitala tjänster. Att de digitala kanalerna finns

betyder för den skull inte att alla kan använda dem – för bibliotekspersonalen blir den digitala klyftan i samhället synlig varje dag.

Stora delar av biblioteksarbetet syns inte utåt, men är en förutsättning för att böcker och andra medier når sina låntagare. Nya medier beställs och görs i ordning, reserverade böcker transporteras hit från andra bibliotek. Urvalet av medier sker i bibliotekets inköpsgrupp, utifrån personalens professionella bedömning av utgivning och behov. Detta urval ska spegla såväl allsidighet som kvalitet, och samtidigt ta hänsyn till låntagarnas behov. Den låntagare som saknar en viss bok i hyllorna har själv möjlighet att lämna ett inköpsförslag.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp för biblioteket. Forskning visar att tidiga insatser har stor betydelse för barns språkutveckling, och biblioteket samverkar därför med bvc, öppna förskolan och förskolan kring aktiviteter för de yngre barnen och deras vuxna. Under planperioden har vi, tack vare statliga projektmedel, möjlighet att göra en särskild satsning på unga 10-19 år.

På HelGe-bibliotekets webbplats finns möjlighet att reservera böcker och göra omlån hemifrån dygnet runt. Biblioteket använder sociala medier för att sprida information, ge tips samt ha dialog med användare. Vissa programaktiviteter på biblioteket sänds även digitalt för att öka tillgängligheten.

Skolbiblioteksverksamhet i Ljusdals kommun

Skolbiblioteksverksamheten i Ljusdals kommun består dels av tre skolbibliotek; på Gärdeåsens skola (F-6 plus särskola), Stenhamreskolan (F-9) samt Slottegymnasiets bibliotek, dels av skolbiblioteksverksamhet på de integrerade filialerna i Färila, Järvsö och Los. Övriga skolelever i kommunen får viss skolbiblioteksservice via bokbussen.

Via skolbiblioteket introduceras alla barn från och med förskoleklass till bibliotekets verksamhet och vad den kan erbjuda. Här får de sitt första lånekort, och här får de en första introduktion till hur det fungerar på biblioteket.

Skolbiblioteket erbjuder medier och information för den pedagogiska verksamheten i skolan, och arbetar aktivt för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur, genom till exempel högläsning, bokprat, boktips och tävlingar. Skolbiblioteket bidrar också till att ge barn och unga kunskap i informationssökning och källkritik. Personal från skolbiblioteken medverkar ibland i särskilda temadagar eller temaveckor om böcker, läsning och MIK (media- och informationskunnighet).

Med kunskap om elevers läsvanor och intressen, och i dialog med pedagoger, görs inköp av nya medier. I samarbete med pedagoger planeras olika läs- och litteraturprojekt, samt aktiviteter för att öka elevernas kunskaper i informationssökning och källkritik. De skolor som har sin skolbiblioteksservice via bokbussen kan i förväg beställa böcker och andra medier på teman som är aktuella i undervisningen.

Bibliotekets prioriteringar under planperioden

Det reguljära arbetet på folk- och skolbibliotek, så som beskrivits tidigare, är verksamhetens kärna. Nedan fokuseras ett antal prioriteringar under planperioden. Varje prioritering avser att ytterligare utveckla och förbättra verksamheten, och varje prioritering utgår från identifierade utmaningar. Till varje prioritering knyts ett antal aktiviteter, för att kunna följa upp arbetet under planperioden.

Inkludering – Allas bibliotek

Till biblioteket är alla välkomna; oberoende av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. En utmaning för biblioteket är att ha kunskap om och beakta många olika perspektiv vid utformningen av biblioteksrum och verksamhet. För att kunna vara *allas bibliotek* behöver fördomar och förgivettaganden utmanas. Under planperioden förstärks därför arbetet med bred kompetensutveckling kring de här olika perspektiven, för att kunna arbeta mer strategiskt och strukturerat med inkludering.

För att utforma och erbjuda en verksamhet som på riktigt är tillgänglig och inkluderande för alla räcker det inte med att bibliotekets medarbetare får mer kunskap om olika perspektiv. Även bibliotekets användare behöver inkluderas i utvecklings- och förändringsarbetet. För att kunna göra det på ett hållbart, långsiktigt och strukturerat sätt behövs kompetens om användarorienterade metoder för utveckling.

En annan utmaning när det kommer till inkludering rör det digitala utanförskapet. Till biblioteket kommer varje dag människor som inte behärskar eller vågar använda digital teknik och digitala tjänster. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken ”bidra till ökad kunskap om hur informationsteknik kan användas”. Kring de här frågorna finns ett behov av ökad samverkan med andra enheter i kommunen, liksom med föreningar och civilsamhälle.

Biblioteket ska:

- erbjuda kompetensutveckling för all personal i frågor som rör diskrimineringsgrunderna
- stärka bibliotekspersonalens kompetens om användarorienterade metoder och arbetssätt
- ta hjälp av användarorienterade metoder i sitt förändrings- och utvecklingsarbete
- ordna publika aktiviteter som lyfter frågor om diskrimineringsgrunderna
- erbjuda kompetensutveckling för all bibliotekspersonal om tillgängliga medier
- skapa dialog med andra enheter och förvaltningar kring frågor om ökad digital inkludering – till exempel skapa ett förvaltningsövergripande forum där frågor om digital delaktighet och digitalt utanförskap lyfts
- regelbundet ordna publika aktiviteter för att öka den digitala delaktigheten
- utveckla sin marknadsföring för att nå nya målgrupper

Medvetenhet om barnrätt, mänskliga rättigheter och hållbarhet samt diskrimineringsgrunderna ska genomsyra alla bibliotekets verksamheter och aktiviteter.

Prioriteringen knyter an till mål 11 i Agenda 2030, och uppdraget att Ljusdals kommun ska vara 20 000 invånare år 2030. En kommun som arbetar aktivt och demokratiskt med inkludering på många olika plan skapar ett tryggare och bättre samhälle för invånarna, och ökar incitamentet för fler att välja att bosätta sig i Ljusdals kommun.

Biblioteksrummet

En översyn ska göras av hur biblioteksrummet används, och av vilka. Återspeglar rummet de prioriterade målgrupperna och användarnas behov? Är de olika avdelningarna i biblioteksrummet utformade på ett sätt som är ändamålsenligt för användarna? Samma frågor behöver ställas om våra filialbibliotek. För kommunens studerande fyller folkbiblioteket en funktion både som informationsresurs och som studieplats. Studerandes behov och hur biblioteket på bästa sätt kan svara upp mot det behöver utredas närmare.

Biblioteket ska:

- undersöka hur huvudbiblioteket används, av vilka, och till vilka ändamål
- inventera vilka behov, förväntningar och önskemål som finns angående biblioteksrummet
- planera och genomföra byte av hyllor på huvudbiblioteket
- omgestalta huvudbiblioteket utifrån användarnas behov, och på ett sätt som återspeglar bibliotekets prioriterade målgrupper
- inventera behov av förändringar och förbättringar i lokalerna på filialbiblioteken (särskild uppmärksamhet ska här ges biblioteksmiljöer för barn och unga)
- genomföra relevanta förändringar och förbättringar i lokalerna på filialbiblioteken

Prioriteringen knyter an till mål 4 i Agenda 2030 och uppdragen att alla barn ska lyckas i skolan samt att kompetensförsörjningen ska säkras genom livslångt lärande. Den svarar också mot mål 8 i Agenda 2030 och uppdraget att Ljusdals kommun ska ha ett blomstrande företagsklimat samt mot mål 11 och uppdraget att Ljusdals kommun ska vara 20 000 invånare år 2030. Attraktiva och relevant utformade biblioteksrum och verksamheter bidrar till höjd utbildningsnivå och ger möjlighet till en meningsfull fritid.

Tillgänglighet till biblioteksverksamhet i hela kommunen

Ljusdals kommun är geografiskt vidsträckt, och bibliotekets service och tjänster behöver nå ut i alla delar av kommunen. Det gäller såväl privatpersoner som förskolor och skolor utanför våra tätorter. Filialbiblioteken samt bokbussen är en förutsättning för att vi ska lyckas med detta. Som ett flexibelt komplement till bokbussen har biblioteket under 2023 även tillgång till en biblioteksbil, genom ett samarbetsprojekt med biblioteken i Hudiksvall och Nordanstig. Detta projekt är möjligt genom statliga projektmedel från satsningen Stärkta bibliotek i hela landet.

Biblioteket ska:

- utveckla och bredda bokbussens verksamhet, till exempel genom utökade turer och genom att erbjuda kultur- och lärandeaktiviteter på bokbussen
- Inventera vilka behov, förväntningar och önskemål som finns angående bokbussens verksamhet
- undersöka och testa nya former för uppsökande biblioteksverksamhet i alla delar av kommunen, bland annat med biblioteksbilen som medel
- Undersöka utökade användningsområden för bokbussen, i samverkan med andra enheter i kommunen.

Prioriteringen svarar mot mål 11 i Agenda 2030 och uppdraget att Ljusdals kommun ska vara 20 000 invånare år 2030. Ett förstärkt utbud av service och kultur även utanför tätorterna ökar livskvaliteten för boende på landsbygden och blir ett incitament för inflyttning.

Barnkonvention, barnrätt och en stärkt satsning på barn och unga

Barn och unga är en prioriterad målgrupp för biblioteket. När barnkonventionen blev lag stärktes barns och ungas lagliga rätt att vara med och påverka i beslut som rör dem. Vuxna är ovana att fullt ut omfamna ett sådant perspektiv, och verksamhet riktad till barn och unga utformas ofta utifrån vuxnas idéer om vad barn och unga "vill ha" eller "behöver". Här behövs ny kunskap och nya metoder för att inkludera målgruppen barn och unga i olika delar av bibliotekets arbete. Genom den statliga satsningen Stärkta bibliotek i hela landet har Ljusdals bibliotek nu möjlighet att satsa extra på målgruppen unga 10-19 år. Barnbibliotekarien, som tidigare haft ansvar för hela åldersspannet 0-19 år, får fokusera på de yngre barnen, medan en ungdomsbibliotekarie arbetar med de äldre barnen och ungdomarna.

Biblioteket ska:

- skapa medvetenhet hos barn och unga om att biblioteket är deras plats och att de har möjlighet att vara med och påverka vad som händer på biblioteket.

- erbjuda kompetensutveckling i barnrätt, med utgångspunkt i FN:s barnkonvention, för all personal.
- regelbundet arrangera aktiviteter och forum där barn och unga har möjlighet att göra sin röst hörd.
- i samverkan med målgruppen ordna aktiviteter som särskilt riktar sig till barn och unga 10-19 år på deras fritid, såväl på huvudbiblioteket som på filialerna
- arbeta för att stärka samverkan med fritidsgårdarna samt kulturskolan kring fritidsaktiviteter för barn och unga
- utvärdera funktionen ungdomsbibliotekarie
- förstärka samarbetet med förskolan

Prioriteringen svarar mot mål 11 i Agenda 2030 och uppdraget att Ljusdals kommun ska vara 20 000 invånare år 2030. Ett rikt och varierat utbud av fritidsaktiviteter för barn och unga i hela kommunen har stor betydelse för barns och ungas livskvalitet, och är en viktig pusselbit för att barnfamiljer ska stanna i/välja att flytta till kommunen.

Likvärdig skolbiblioteksverksamhet av hög kvalitet i hela kommunen

Forskning visar att barn och unga läser allt mindre, såväl i skolan som på fritiden. Ljusdals kommun har många elever som inte når målen i högstadiet och gymnasiet, och kommunens skolor ligger lågt i såväl regionala som nationella jämförelser. Till detta anförs en rad skäl, såsom låg andel föräldrar med högre utbildning och en rådande ”anti-plugg-kultur”. Då god läs- och språkfärdighet, liksom förmåga att kunna söka och värdera information är grundförutsättningar för att klara av skolarbetet kan skolbiblioteket bidra till att vända den negativa utvecklingen. Genom att skapa nyfikenhet och positiva upplevelser kring böcker, berättelser och läsning kan skolbiblioteket bidra till ökad läslust och i förlängningen förbättrad läsfärdighet. Nycklar i det här arbetet är ökad kunskap om skolbibliotek hos rektorer och pedagoger, stärkta strukturer för samverkan mellan skola och skolbibliotek samt ökad kunskap om varandras arbetssätt och förutsättningar.

Biblioteket ska:

- regelbundet (minst en gång per år) ordna informationstillfällen för samtliga rektorer och pedagoger om skolbiblioteksverksamhetens mål och innehåll
- i samverkan med skolan skapa forum på samtliga kommunala skolor, där bibliotekspersonal, rektorer samt pedagoger kan diskutera frågor som rör skolbiblioteket
- i samverkan med skolan skapa forum på samtliga kommunala skolor där elever får möjlighet att göra sina röster hörda i frågor som rör skolbiblioteket
- arbeta för att det på samtliga skolor i kommunen ska finnas en överenskommelse för samarbetet mellan skolbibliotek och skola
- i samverkan med skolan testa nya metoder för att stärka läslust och läsfärdighet hos barn och unga
- i samverkan med skolan testa nya metoder för att stärka barns och ungas förståelse för källkritik och informationssäkerhet

Prioriteringen svarar mot mål 4 i Agenda 2030 (God utbildning för alla) och i synnerhet det kommunövergripande uppdraget att alla barn ska lyckas i skolan. Den knyter också an till mål 11 i Agenda 2030 (Hållbara städer och samhällen) och uppdraget att Ljusdals kommun ska vara 20 000 invånare år 2030 – en välfungerande skola är en stark attraktivitetsfaktor för en kommun.

Uppföljning av biblioteksplanen

Med biblioteksplanen som grund tas årligen en verksamhetsplan fram. Vid årets slut följs verksamhetsplanen upp, och redovisas för Samhällsservicenämnden.

Biblioteksplanens giltighetstid är 2023 - 2026, under 2025 påbörjas arbetet med en ny plan.

Bilagor

Agenda 2030

Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Agenda 2030 antogs den 25 september 2015 av FN:s medlemsländer. Meningen med Agenda 2030 är att skapa hållbar utveckling och göra världen bättre för alla människor. Begreppet hållbar utveckling innefattar alla tre dimensionerna av hållbarhet: social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Barnkonventionen

Kortversionen:

1. Som barn räknas varje människa under 18 år.
2. Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
3. Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
4. Varje stat ska ta ansvar för och nyttja sina resurser till fullo för att uppfylla barns rättigheter. Där det behövs ska stater samarbeta internationellt.
5. Barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare ansvarar för barnets uppfostran och utveckling. De ska också stötta barnet i att få sina rättigheter uppfyllda.
6. Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
7. Barn har rätt till ett eget namn och ett medborgarskap. Barnet har rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka dess föräldrar är och få deras omvårdnad.
8. Barn har rätt till sin identitet, sitt medborgarskap, sitt namn och sina släktförhållanden.
9. Barn ska inte skiljas från sina föräldrar, utom när det är nödvändigt för barnets bästa.
10. Barn har rätt att återförenas med sin familj om familjen splittrats.
11. Varje stat ska bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet.
12. Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.
13. Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.
14. Barn har rätt att utöva vilken religion de vill, eller ingen alls.
15. Barn har rätt att delta i föreningar och fredliga sammankomster.
16. Barn har rätt till ett privatliv.
17. Barn har rätt att få tillgång till information via till exempel internet, radio och tv. Staten ska uppmuntra att det skapas material som är av värde för barn och som inte är skadligt.
18. Barnets föräldrar eller vårdnadshavare, har gemensamt huvudansvar för barnets uppfostran och utveckling, med statens stöd.
19. Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.
20. Barn som av olika anledningar inte kan bo kvar i sin hemmiljö har rätt till skydd och stöd från staten, samt rätt till ett alternativt hem.
21. Vid adoption ska staten säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa.
22. Barn på flykt har rätt till skydd, och hjälp att spåra och hitta sina föräldrar eller andra familjemedlemmar.
23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

24. Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt till rehabilitering. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.
25. Varje stat ska regelbundet se till att ett barn som är omhändertaget av myndigheter behandlas väl.
26. Barn har rätt till social trygghet samt till statligt stöd, ifall föräldrar eller annan vårdnadshavare saknar tillräckliga resurser.
27. Barn har rätt till skälig levnadsstandard, till exempel bostad, kläder och mat.
28. Barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara obligatorisk, kostnadsfri och tillgänglig för alla.
29. Skolan ska hjälpa barnet att utvecklas och lära barnet om mänskliga rättigheter.
30. Barn som tillhör etniska, religiösa eller språkliga minoriteter, eller som tillhör ett urfolk, har rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion.
31. Barn har rätt till lek, vila och fritid.
32. Barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och mot arbete som är skadligt eller som hindrar barnets skolgång.
33. Barn ska skyddas från narkotika.
34. Barn ska skyddas från alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp.
35. Varje stat ska förhindra bortförande och försäljning av, eller handel med, barn.
36. Varje stat ska skydda barn från alla andra former av utnyttjande som kan skada barnet.
37. Barn ska inte utsättas för tortyr, annan grym behandling, bestraffning eller dödsstraff. Frihetsberövande av ett barn ska ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid.
38. Varje stat ska säkerställa skydd och omvårdnad av barn som berörs av en väpnad konflikt.
39. Barn som har utsatts för vanvård, utnyttjande, övergrepp, tortyr eller väpnade konflikter har rätt till rehabilitering och social återanpassning.
40. Barn som anklagas för brott, eller har blivit dömt för en straffbar handling, har rätt att behandlas rättvist och respektfullt, få juridiskt stöd samt återanpassas i samhället.
41. Om det finns bestämmelser i en stat, som går längre för barns rättigheter än innehållet i barnkonventionen, gäller de bestämmelserna.
42. Varje stat ska göra barnkonventionen allmänt känd bland både vuxna och barn.
43. Regler om hur barnkonventionen följs upp och vad stater ska göra för att följa den.
44. Regler om hur de som bestämmer i länderna ska göra för att följa barnkonventionen.